

INTEGRÁLT VÍZHÁZTARTÁSI TÁJÉKOZTATÓ, OPERATÍV ASZÁLY- ÉS VÍZHIÁNY- ÉRTÉKEKELÉS

2018. május
– kivonat –

Készítette:
az
Országos Vízügyi Főigazgatóság
Vízjelző és Vízrajzi Főosztály,
Vízrajzi Monitoring Osztálya
és az
Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság

Budapest, Szeged
2018. május 12.

1. HELYZETÉRTÉKELÉS

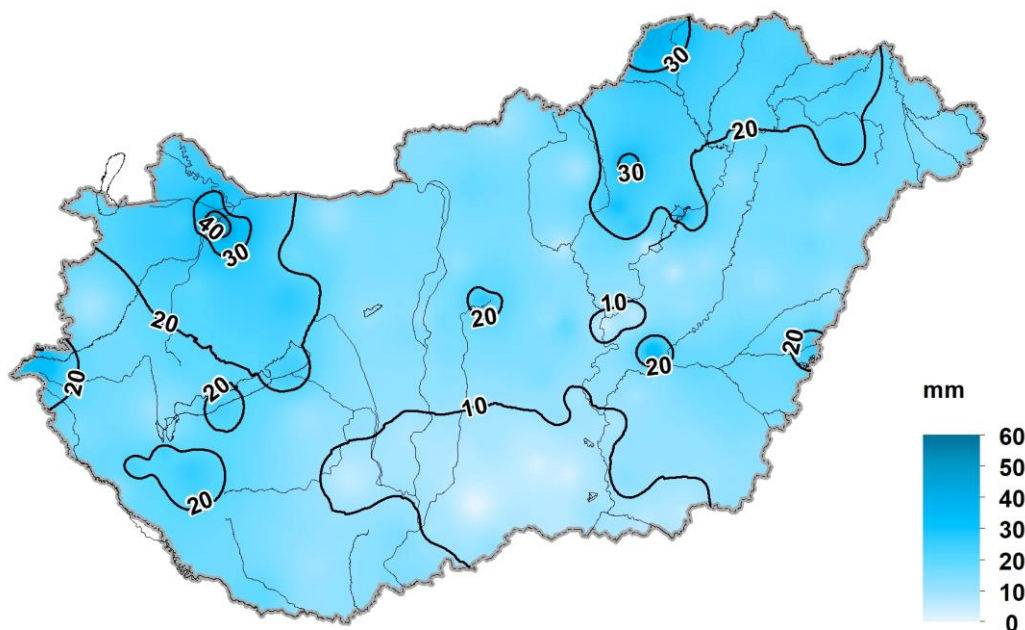
Csapadék

2018 áprilisában a rendelkezésre álló adatok szerint az ország területére lehullott csapadék mennyisége 2 mm (Jánoshalma) és 54 mm (Koronc) között alakult. Az országos területi átlagérték 15 mm volt, ami 30 mm-rel (67%-kal) volt alacsonyabb a viszonyítási időszak (1971-2000) április havi átlagánál.

Az áprilisban lehullott csapadék mennyisége az ország területén – Koroncó térségének kivételével – elmaradt az éghajlati átlagtól. Az áprilisi átlaghoz viszonyított legnagyobb csapadékhiány (30-58 mm) a Mátrában, valamint az ország területének déli felén (a Kőszeg-Gyula vonaltól délre) fordult elő.

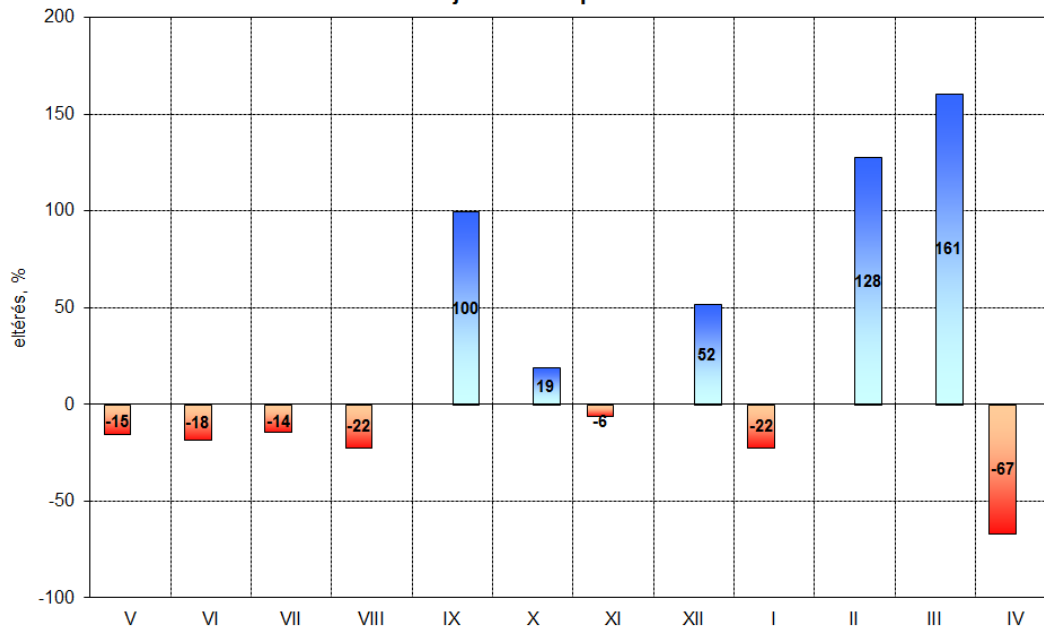
Országos áttekintésben az áprilisi átlaghoz viszonyított legnagyobb csapadékhiány (58 mm) Kékestető, a legnagyobb csapadéktöbblet (14 mm) Koroncó állomáson fordult elő.

A 2018. április havi csapadékösszeg területi eloszlása

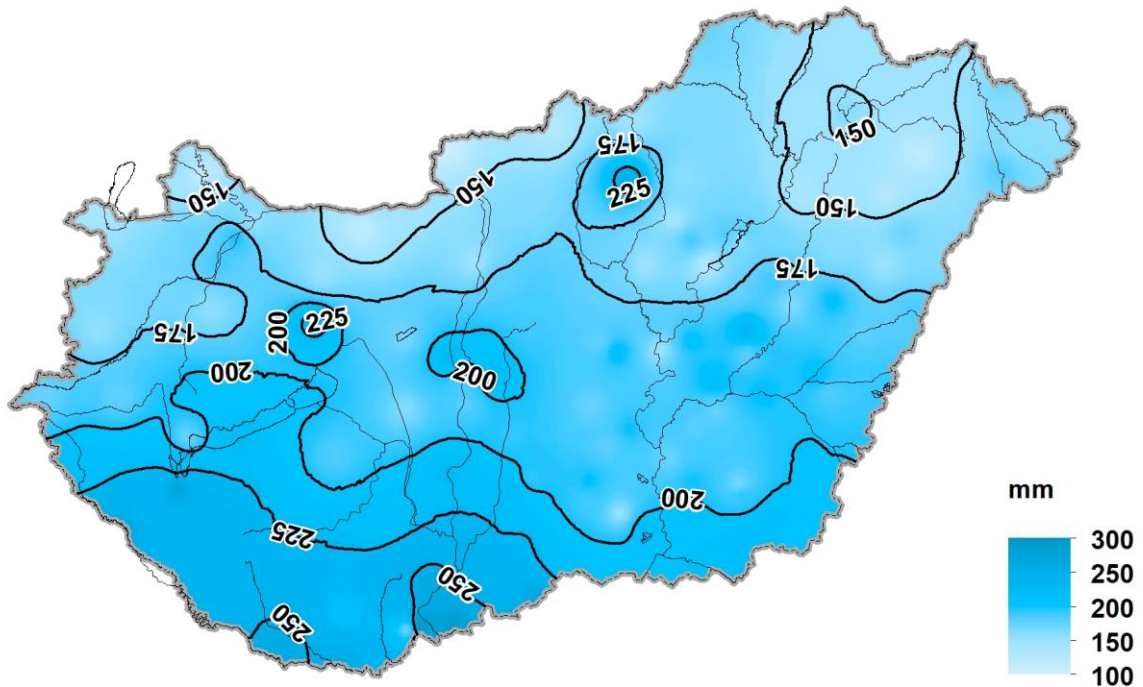

Az alábbi szövegekői ábrán a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének a sokévi átlagtól való relatív eltérését.

A havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének sokévi (1971-2000) átlagtól való eltérése (%) a 2017. május - 2018. április időszakban

A 2018. január - április havi csapadékösszeg területi eloszlása

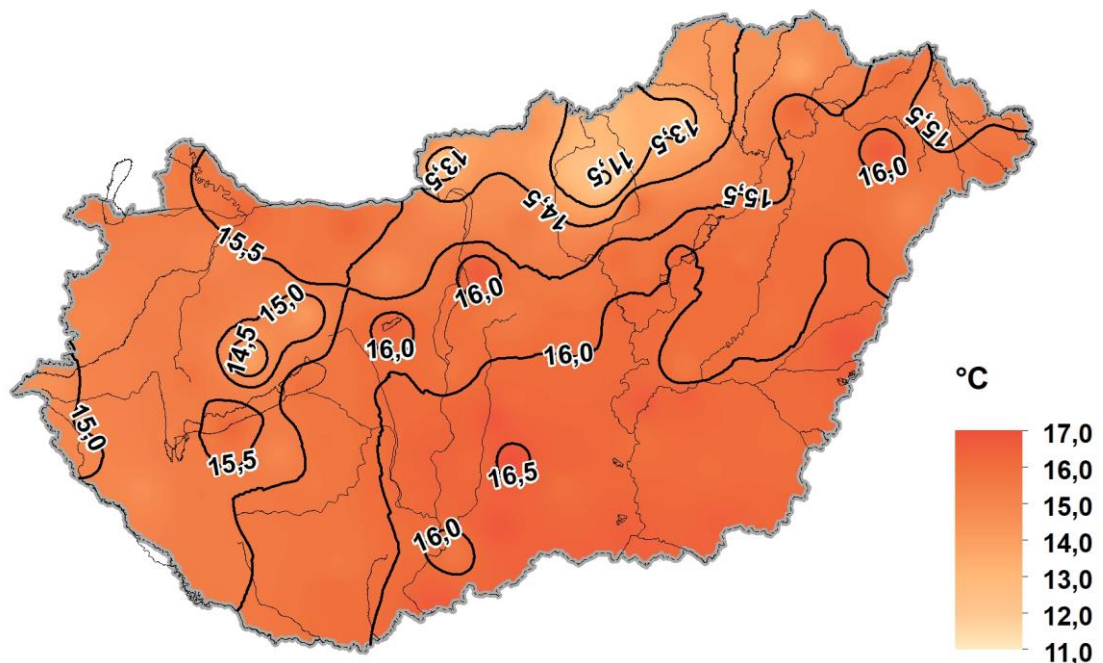
A 2018. január-április időszakban lehullott csapadék mennyisége 101 mm (Tésa) és 299 mm (Kölked) között alakult, az országos területi átlagérték 188 mm volt, ami az időszakos átlagnál 51 mm-rel (37%-kal) több. Országos áttekintésben az átlaghoz viszonyított legnagyobb 4 havi csapadékhiány (31 mm) Milota, a legnagyobb csapadéktöbblet (151 mm) Karapanca állomáson jelentkezett.

Léghőmérséklet

Az április havi középhőmérséklet 11,0°C (Kékestető) és 16,8 °C (Soltvadkert) között alakult, az országos területi átlagérték 15,5°C volt, ami a sokévi (1971-2000) áprilisi átlagot 5,3 °C-kal (!) haladta meg.

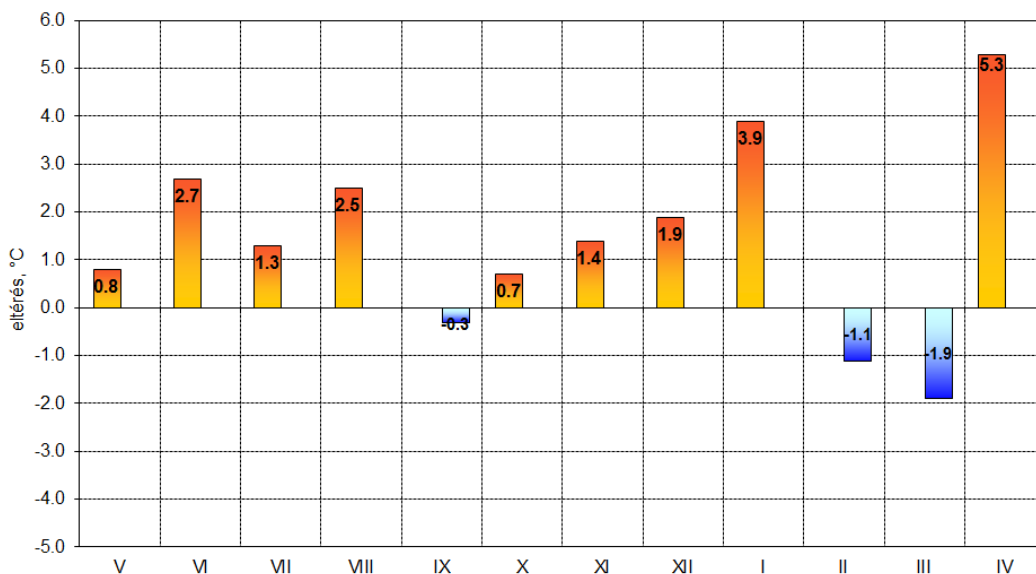
A havi középhőmérséklet az ország egész területén meghaladta az éghajlati átlagot. A havi középhőmérséklet átlaghoz viszonyított legnagyobb pozitív eltérése (6,6 °C) Szentlélek állomáson jelentkezett.

A 2018. április havi középhőmérséklet területi eloszlása

Az alábbi ábrán a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének sokévi átlagtól való eltérését.

A havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének sokévi (1971-2000) átlagtól való eltérése (°C) a 2017. május - 2018. április időszakban

Talajnedvesség

Síkvidékeinken a talajok legfelső (0-20 cm-es) rétegének nedvességtartalma április végén az egy hónappal korábbi állapothoz képest lényegesen alacsonyabb volt. A nedvességtartalmat síkvidékeinken a 15-55% feletti telítettség értékek jellemezték. Az Alföld területének túlnyomó részén ennek a talajrétegnek a nedvességtartalmát a 30% alatti telítettség jellemezte.

A 20-50 cm közötti talajréteg nedvességtartalma áprilisban síkvidékeink területén az egy hónappal korábbi állapothoz viszonyítva számottevően csökkent. A nedvességtartalom a hónap végén – síkvidékeinken meglehetősen homogén területi eloszlást jelezve – 45-65% között alakult.

Az 50-100 cm-es talajréteg nedvességtartalma áprilisban a síkvidékek területi átlagában alig változott. Ennek a talajrétegnek a nedvességtartalmát a hónap végén általában a 100% közeli telítettségi értékek jellemezték..

Talajvíz

Áprilisban, változatos területi eloszlásban, csaknem valamennyi síkvidéken magasabban helyezkedett el a talajvíztükör, mint márciusban. A síkvidékek többségén 0-25 cm közötti, azonban a Mezőföld északi részén, a Dráva-menti sík egyes részterületein, a Duna-Tisza köze északi és déli hátsági térszínein, a Körös-Maros köze észak- és délnyugati peremvidékén, a Nagykunság délnyugati részén, a Körösmenti-sík és a Kis-Sárrét területén, a Taktaköz, a Hortobágy és a Harangod határvidékén, a Bodrogek köz keleti felén, a Beregi-sík jelentős részén és a Szatmári-sík délnyugati peremvidékén 25-50 cm emelkedés mutatkozott.

A Felső-Szigetközben, a Hatvani-sík északi részén, a Duna-Tisza köze és a Tiszántúl kisebb körzeteiben csökkent a talajvízszint. Ezekben a tájakon a 10 cm-nél kisebb, a Dráva-menti sík keleti és nyugati peremvidékén 25 cm-nél nagyobb csökkenés alakult ki.

Áprilisban az 1971-2000 közötti időszak április hónapjai átlagértékénél magasabban helyezkedett el a talajvíztükör a Dráva-menti sík és a Mezőföld területének csaknem egészén, a Csepeli-sík déli részén, a Kalocsai-Sárközben és a Mohácsi-sziget területén, a Jászságban, az Északi-középhegység előterében, a Nagykunság, a Hortobágy, a Hajdúság, további a Berettyó és a Körösök völgsíkjainak csaknem egészén, valamint a Körös-Maros köze egyes körzeteiben. A Dunántúlon a 0-25 cm, a Duna-Tisza közén a 0-50 cm, a Sajó torkolatvidékén és a Tiszántúl középső részén 50-75 cm közötti, a Tiszántúl középső részén pedig 75 cm-nél nagyobb értékek fordultak elő.

A viszonyítási időszak átlagánál alacsonyabban helyezkedett el a talajvíztükör a Duna-Tisza köze (200-300 cm), a Körös-Maros köze (0-50 cm) és a Felső-Tisza vidék területének jelentős részén (100-150 cm), illetve a Kisalföldön (0-100 cm) valamint a Mezőföld északi, északnyugati és délkeleti peremvidékén.

A síkvidékek területi átlagában a talajvíztükör 2018 április hónapban az 1971-2000. közötti időszak április havi átlagértékénél 15-20 cm-rel alacsonyabban helyezkedett el.

Operatív aszály- és vízhiány értékelés

A április hónap az átlagosnál nemcsak jelentősen melegebb hanem szárazabb is volt. A megelőző hónapok átlagosnál csapadékosabb időjárásának köszönhetően a kumulatív csapadékösszeg még kedvezőnek mondható. Az első négy hónapban hullott mennyiségek 20-70 mm-rel haladták meg a sokévi átlagot.

A sokévi átlagnál számottevően melegebb és szárazabb április a HDI_0 értékének meredek emelkedésében is megmutatkozik. A meteorológiai aszályindex értékei több állomáson közelítik az 1,5-ös értéket, ami már közepes légköri aszályra utal.

Az áprilist megelőző csapadékos időszak árnyalja a jelenlegi aszályhelyzetet, hiszen a talajrétegek szinte telített állapotban voltak, ennek megfelelően a HDI értéke (amely a talajnedvesség mért adatait integrálja), ugyan meredeken emelkedett, a párolgás igen intenzív volt a meleg és szeles időjárás következtében, azonban a felső 10 cm alatti rétegek még rendelkeznek víztartalékkal.

Április hónap végére a talajok nedvességtartalma, a kedvezőtlen időjárási feltételek következtében jelentősen lecsökkent, főként a felső 35 cm-es talajrétegek kiszáradása meghatározó.

Az alsó, 40-80 cm közötti talajrétegek vízkészlete még megfelelő, de a legtöbb helyen a csökkenés már határozottan jelentkezett.

Az áprilisi meleg és száraz időjárás következtében a talaj felső rétegében kialakult vízháztartási állapotok miatt már több helyen öntözésre szorulnak a növények. A csapadékszegény időszak folytatódásával, a rendelkezésre álló hosszú távú időjárás előrejelzések alapján, az alsóbb talajrétegek kiszáradása várhatóan felgyorsul, aminek hatására a közepes-, erős aszály kialakulásának kockázata számottevően emelkedik, egyre nagyobb területen lesz szükség a vízhiány okozta károk mérséklésére.

Belvízi helyzetértékelés

2018 áprilisában országos összesítésben a belvízrendszerek közötti vízforgalom mennyisége 336,08 millió m^3 volt, ami 174,72 millió m^3 -rel (34%-kal) maradt az előző havi

értéktől. Az április havi vízforgalom részben a felszíni vízfolyásokból a belvízrendszereken átvezetett vízmennyiség volt.

A hónap folyamán 11 VÍZIG területén fordult elő – a február-március időszakban kialakult és áprilusra részben áthúzódó – belvízelöntés. Az elöntéssel érintett terület maximális kiterjedése – nem egyidejűleg – 68442 ha volt.

A tározókban visszatartott víz mennyisége 2018 áprilisában országos összesítésben az egy hónappal korábbi értékhez képest 1,26 millió m³-rel (1%-kal) növekedett.

2. ELŐREJELZÉS

Időjárás-előrejelzés

Az Országos Meteorológiai Szolgálat 2018. április 12-én kiadott hosszú távú meteorológiai előrejelzése szerint májusban az átlagosnál kissé melegebb és kissé szárazabb, júniusban az átlagosnál kissé melegebb és kissé szárazabb, júliusban az átlagosnál kissé melegebb és az átlagosnál szárazabb időjárás valószínűsíthető.

A havi középhőmérséklet és a havi csapadékösszeg országos átlagértékei az alábbi előrejelzett értékközökben várhatók (zárójelben a sokévi átlagokat tüntettük föl):

Hónap	Havi középhőmérséklet [°C]	Havi csapadékösszeg [mm]
május	15,1 – 17,1 (15,6)	35 – 75 (61)
június	17,5 – 19,9 (18,6)	45 – 95 (75)
július	20,2 – 21,8 (20,4)	35 – 75 (64)

Az OMSZ 2018. május 12-én kiadott középtávú előrejelzése szerint a következő 10 napos időszakban térben is időben változékony időjárásra lehet számítani. A jövő hét első felében sokfelé várható eső, a legtöbb csapadék kedden valószínű ekkor – területi átlagban – többfelé előfordulhat 10 mm/nap értéket meghaladó mennyiség. A jövő hét elejétől lehűlés várható, de a napi középhőmérsékletek előreláthatólag nem csökkennek az évszakos átlagérték alá.

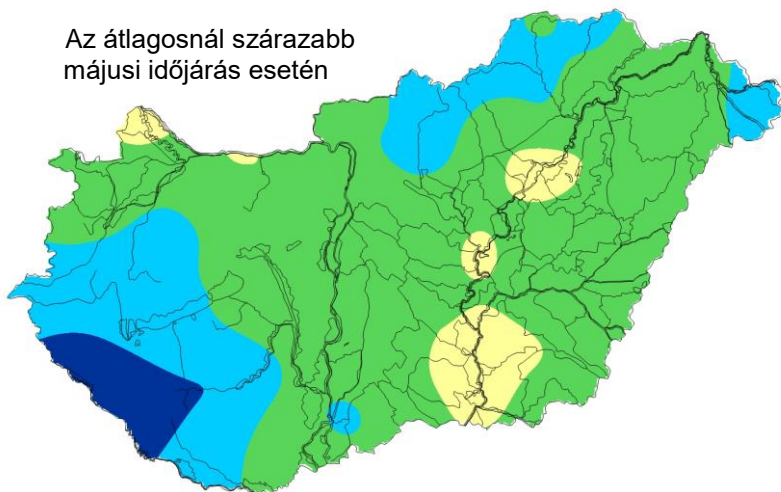
Vízháztartási előrejelzés

Április végén előző év azonos időszakához képest országos viszonylatban kissé nedvesebb vízháztartási helyzet volt a jellemző.

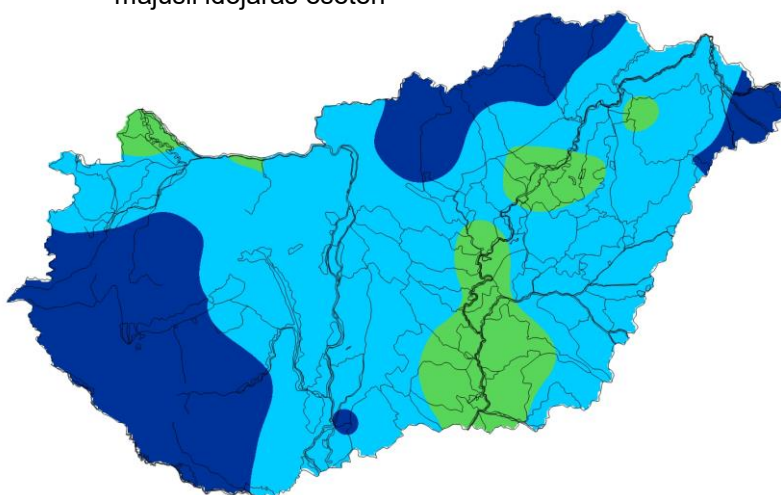
A hosszú távú időjárás előrejelzés bevalása esetén májusban az ország legnagyobb részén átmeneti vízháztartási helyzet várható. Kivételt csak a Dunántúl délnyugati része képez, ahol nedves vízháztartási helyzet valószínűsíthető.

A következő ábrákon időjárási forgatókönyvenként szemléltetjük a májusi vízháztartási helyzet várható alakulását

Az átlagosnál szárazabb
májusi időjárás esetén

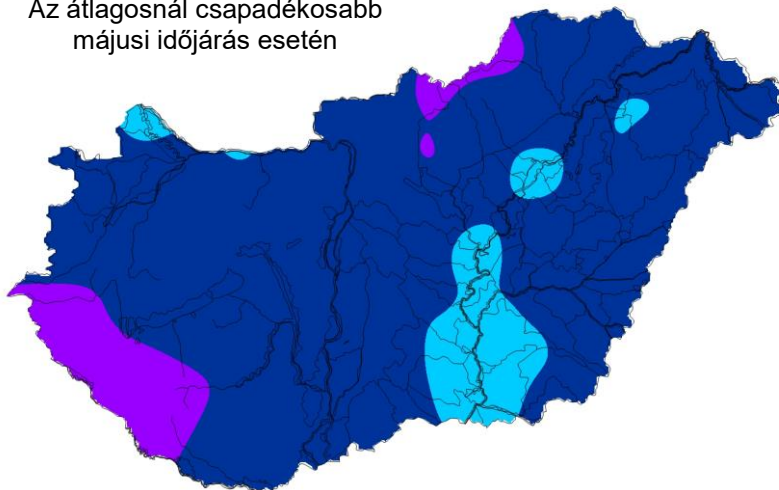
Átlagosan csapadékos
májusi időjárás esetén

GVM

Az átlagosnál csapadékosabb
májusi időjárás esetén

Az „Integrált vízhozartási tájékoztató, operatív aszály- és vízhiány értékelés” című kiadványt a BM 45/2014. (IX. 23.) rendelet 1.§ (1) c), d), e), (2) és a 3.§ (3) j) alapján havi rendszerességgel az Országos Vízügyi Főigazgatóság – az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság bevonásával – készíti el és adja ki.